

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ NACIONALINĘ ŽEMĖS TARNYBĄ PRIE ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS

2020 m. balandžio 23 d. Nr. 4D-2020/1-416
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau vadinama – Pareiškėjas) skundą dėl Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos (toliau vadinama – Tarnyba, tarnyba) pareigūnų galimai netinkamų veiksmų (neveikimo), nagrinėjant jo kreipimąsi.

2. Pareiškėjas skunde, be kitų aplinkybių, nurodo:

2.1. „2019 m. lapkričio 28 d. kreipiausi į [...] [Tarnybą] [...] dėl galimų pažeidimų nesuformuotoje valstybinėje žemėje ir nuosavybės teisių atkūrimo adresu <...>. Prašymas buvo persiųstas Palangos skyriui [...]. 2019 m. gruodžio 23 d. [...] [Tarnybos Palangos skyrius] informavo raštu [...], atsakymas neišsamus, mano nurodytos aplinkybės nebuvo vertintos, jokie veiksmai susiję su prašyme nurodytomis aplinkybėmis atlikti nebuvo. [...] kreipiausi su prašymu, kad tarnyba atliktų valstybinės žemės naudojimo kontrolę ir įvertintų galimybes atkurti nuosavybės teises“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta);

2.2. „Dėl tarnybos veiksmų neatlikimo ir vilkinimo atlikti veiksmus susijusius su galimybe priimti sprendimą dėl nuosavybės teisių atkūrimo sudaromos dirbtinės kliūtys atkurti nuosavybės teises bei tokiais veiksmais tarnyba negina valstybės interesų, švaistomas valstybės turtas. [...] tarnyba paskubomis pateikė atsakymą, kuris menkina valstybės institucijos įvaizdį, o kartu ir visos valstybės įvaizdį.“

3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo „tarpininkavimo padedant gauti atsakymus į prašyme išdėstytas aplinkybes ir pavesti tarnybai vykdyti jai įstatymų pavestas funkcijas.“

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Su skundu pateiktuose dokumentuose nurodyta:

4.1. *Pareiškėjo 2019 m. lapkričio 18 d. kreipimesi „Dėl valstybinės žemės naudojimo ir nuosavybės teisių atkūrimo“*, adresuotame Tarnybai:

„Palangos mieste adresu <...> yra statinys ir jo priklausinys kiemo aikštelė (toliau – ginčo statinys), apleistas nuo Lietuvos Respublikos nepriklausomybės atkūrimo, jokia veikla nevykdoma, pridedu vietos laikraščio informaciją apie UAB „C“ ir [...] [A, vardas ir pavardė Seimo kontrolieriui

žinomi] nuosavybės teise priklausanti statinį. Ginčo statinys yra nesuformuotoje žemėje, todėl jau beveik 30 metų valstybė patiria žalą dėl negautų žemės nuomos mokesčių ir negalėdama atsiskaityti su piliečiais dėl nacionalizuoto turto atkuriant nuosavybės teises. Dar 2009 m. buvau kreipęsis į savivaldybę [Palangos miesto] dėl nuosavybės teisių atkūrimo, pažymint suformuotus du sklypus 0,1173 ha ir 0,0423 ha buv. savininkės B, posesijoje Nr. <...> kaip laisvus neužstatytus. Žemės sklypai, kurie buvo suformuoti atkūrimui, mano nuosavomis lėšomis, šiai dienai šie sklypai yra laisvi ir neužstatyti [...]. Teismo sprendimuose buvo konstatuota, kad reikalinga suformuoti žemės sklypą ginčo pastatui eksploatuoti ir tuomet bus aišku, kiek yra ploto nuosavybės teisių atkūrimui, tačiau ir šiai dienai situacija nepasikeitusi [...].

Prašau: 1. atlikti nesuformuotos valstybinės žemės naudojimo kontrolę, nustatant, ar žemė yra naudojama pagal tikslingą paskirtį ginčo statiniui, ar yra vykdoma ūkinė veikla, ar mokamas žemės mokestis, įvertinti valstybinės žemės posesijos Nr. <...> ribose esančių statinių būklę, jei tokie yra;

2. pateikti informaciją apie teritorijoje galiojantį teritorijos planavimo dokumentą, kuriuo būtų suformuotas ginčo statinio eksploatavimui valstybinės žemės sklypas.

Apie planuojamą patikrinimą prašau informuoti, nes pageidausiu dalyvauti vykdant administracinę procedūrą“;

4.2. *Tarnybos Palangos skyriaus 2019-12-23 rašte Nr. 16SD-2929-914.16.104) „Dėl informacijos pateikimo“*, adresuotame Pareiškėjui:

„[...] Palangos skyrius gavo Jūsų 2019 m. lapkričio 18 d. prašymą atlikti valstybinę žemės naudojimo kontrolę ir pateikti informaciją apie galiojantį teritorijos planavimo dokumentą, kuriuo būtų suformuotas statinio, esančio <...>, eksploatavimui reikalingas žemės sklypas.

Atkreipiame dėmesį, kad pagal Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 19, 21, 36 punktus – teritorijų planavimas, savivaldybės bendrojo ar savivaldybės dalių bendrųjų planų ir detaliųjų planų sprendinių įgyvendinimas; statinių naudojimo priežiūra įstatymų nustatyta tvarka; švaros ir tvarkos viešosiose vietose užtikrinimas – yra savarankiškosios savivaldybių funkcijos.

[...] [Tarnybai] nepriskirta nei funkcija, nei pareiga vertinti pastatų būklę ir / arba atlikti statinių naudojimo priežiūrą. Statybos įstatymo 49 straipsnio 1 dalyje 3 punkte įtvirtinta, kad statinių, nenurodytų šio straipsnio 1 dalies 1, 2 punktuose, naudojimo priežiūrą atlieka savivaldybių administracijos.

[...] dėl galiojančio teritorijų planavimo dokumento, planuojamų sprendinių minėtoje teritorijoje, statinių naudojimo ir galbūt nesutvarkytos aplinkos siūlome kreiptis į Palangos miesto savivaldybės administraciją.

[...] siekiant išsiaiškinti Jūsų rašte išdėstytas aplinkybes, teritorija, kurioje nesuformuoti žemės sklypai prie statinio, esančio <...>, įtrauktas į numatomus 2020 m. I ketvirčio žemės naudojimo valstybinės kontrolės planinius patikrinimus. Apie žemės naudojimo valstybinės kontrolės patikrinimo rezultatus informuosime atskiru raštu.“

5. Seimo kontrolierių įstaigai darbo tvarka 2020 m. balandžio 20 d. kreipusis į Tarnybą ir paprašius informuoti apie Pareiškėjo 2019 m. lapkričio 18 d. kreipimosi nagrinėjimo eigą, buvo:

5.1. suteikta informacija, jog po Tarnybos Palangos skyriaus 2019 m. gruodžio 23 d. rašto parengimo Pareiškėjui nebuvo pateiktas atsakymas, kuriuo jis būtų buvęs informuotas apie <...>, atliktą žemės naudojimo valstybinę kontrolę / šio patikrinimo rezultatus / atsakymą atlikti žemės naudojimo valstybinę kontrolę, nurodant atsakymo atlikti šią procedūrą priežastis;

5.2. pateikti dokumentai, susiję su Pareiškėjo 2019 m. lapkričio 18 d. kreipimesi išdėstytais klausimais, kuriuose nurodyta toliau pateikiama informacija;

5.2.1. *Tarnybos Palangos skyriaus 2020-03-26 rašte Nr. 16SD-739-(14.16.104) „Dėl nuosavybės teisių atkūrimo“*, adresuotame Pareiškėjui: „Išnagrinėję 2020 m. kovo 3 d. gautą Jūsų prašymą, informuojame, kad Palangos miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2019 m.

rugsėjo 9 d. įsakymu Nr. A1-1220 „Dėl Palangos miesto centrinės dalies detaliojo plano koregavimo teritorijoje adresu <...>“ pradėtas rengti Palangos miesto centrinės dalies detaliojo plano koregavimas teritorijoje prie pastatų [...], adresu <...>. Planavimo tikslai – optimalios urbanistinės struktūros numatymas, suplanuojant inžinerinių komunikacijų tinklus, inžinerinei infrastruktūrai reikalingų teritorijų ir (ar) inžinerinių komunikacijų koridorių ribas, žemės sklypo (-ų) suformavimas, pagrindinės žemės naudojimo paskirties, naudojimo būdo ir naudojimo reglamentų nustatymas, Palangos miesto centrinės dalies detaliojo plano, patvirtinto Palangos miesto tarybos 2000 m. gegužės 25 d. sprendimo Nr. 32, 1 punktu, koregavimas planuojamoje teritorijoje. Planavimo organizatorius – Palangos miesto savivaldybės administracijos direktorius. Plano rengimą inicijuoja – UAB „C“, detaliojo plano rengėjas – UAB „D“. Pažymėtina, kad minėtiniu Palangos miesto centrinės dalies detaliojo plano koregavimu nurodytoje teritorijoje nėra numatyta suformuoti žemės sklypo (sklypų) nuosavybės teisių atkūrimui.

Atsižvelgiant į išdėstytą, Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos 2020 m. kovo 6 d. sprendimu Nr. 16S-157-(14.16.3) Jums atkurtos nuosavybės teisės už likusią negražintą žemės dalį atlyginant pinigais. Siunčiame sprendimą ir kitus susijusius dokumentus dėl nuosavybės teisių atkūrimo.

Prašome artimiausiu metu pateikti asmeninės banko sąskaitos Nr., į kurią bus pervestos pinigines lėšos už valstybės išperkama žemę pagal priimtą sprendimą, užpildžius pridedamą formą [...];

5.2.2. Prie šio rašto pridėtame *Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos 2020 m. kovo 6 d. sprendime Nr. 16S-157-(14.16.3) „Dėl nuosavybės teisių atkūrimo Palangos mieste piliečiui X“* (toliau vadinama – Tarnybos 2020 m. kovo 6 d. sprendimas):

„Nacionalinė žemės tarnyba [...], nusprendžia:

1. atkurti nuosavybės teises į piliečiui X [...] tenkančią nekilnojamojo turto dalį – 0,1785 ha žemės, [...]:

[...]

1.5. atlyginant kitais būdais: pinigais už 0,1785 ha žemės – vertė (indeksuota – indeksas 1.6) 308,05 Eur (trys šimtai aštuoni eurai 5 ct) [...].“

6. Tarnybos interneto tinklalapyje (<http://nzt.lt/go.php/lit/Nacionaline-zemes-tarnyba-karantino-metu-nuosekliai-vykdo-savo-darbus>) nurodyta:

„Informuojame, kad Lietuvos Respublikos teritorijoje karantiną pratęsus [...], asmenys Nacionalinės žemės tarnybos (NŽT) patalpose ir toliau neaptarnaujami, tačiau prašymai priimami ir didžioji dalis paslaugų teikiama elektroniniu būdu. Karantino metu laikinai sustabdyti tik tie darbai, kurie reikalauja aktyvaus piliečių, kitų asmenų tiesioginio dalyvavimo procese: susirinkimų organizavimas projektuojant žemės sklypus, žemės naudojimo valstybinės kontrolės darbai, nustatytų žemės sklypų ribų (riboženklių) patikra vietovėje.“

Tyrimui reikšmingi teisės aktai

7. Lietuvos Respublikos įstatymai

7.1. Seimo kontrolierių įstatymo:

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

„1. Biurokratizmas – tokia pareigūno veika, kai vietoj reikalų sprendimo iš esmės laikomasi nereikalingų ar išgalvotų formalumų, nepagrįstai atsisakoma spręsti pareigūno kompetencijai priklausančius klausimus, vilkinama priimti sprendimus ar atlikti savo pareigas bei kitaip blogai ar netinkamai valdoma (atsisakoma informuoti asmenį apie jo teises, sąmoningai pateikiamas klaidinantis ar netinkamas patarimas ir t. t.). Biurokratizmu taip pat laikomas toks pareigūnų darbas, kai nevykdomi arba blogai vykdomi įstatymai ar kiti teisės aktai. [...];“

3 straipsnis. Seimo kontrolierių veiklos tikslai:

„Seimo kontrolierių veiklos tikslai

1) ginti žmogaus teisę į gerą viešąjį administravimą, užtikrinanti žmogaus teises ir laisves, prižiūrėti, ar valdžios įstaigos vykdo pareigą tinkamai tarnauti žmonėms; [...].“

7.2. Viešojo administravimo įstatymo:

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos [...]

„14. Prašymas – su asmens teisių ar teisėtų interesų pažeidimu nesusijęs asmens kreipimasis į viešojo administravimo subjektą prašant suteikti administracinę paslaugą, priimti administracinį sprendimą arba atlikti kitus teisės aktuose nustatytus veiksmus“;

14 straipsnis. Prašymų ir skundų nagrinėjimas [...]

„1. Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklės tvirtina Vyriausybė.

[...]

8. Jeigu viešojo administravimo subjektas pagal kompetenciją negali spręsti prašyme išdėstytų klausimų ar priimti administracinės procedūros sprendimo dėl skunde išdėstyto klausimo, jis jo nenagrinėja ir ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo ar skundo gavimo dienos persiunčia jį kompetentingam viešojo administravimo subjektui, ir apie tai praneša asmeniui. [...].“

7.3. Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo:

5 straipsnis. Nuosavybės teisių į miesto žemę atkūrimo sąlygos ir tvarka

„2. Nuosavybės teisės į žemę, iki 1995 m. birželio 1 d. buvusių miestams nustatyta tvarka priskirtose teritorijose, atkuriamos:

1) gražinant natūra laisvą (neužstatytą) žemę turėtoje vietoje piliečiui ar piliečiams bendrosios nuosavybės teise, taip pat piliečiui, nuosavybės teise turinčiam pastatui, jo naudojamą teritorijų planavimo dokumentuose ar žemės valdos projektuose nustatytų ribų žemės sklypą, išskyrus žemę, pagal šio įstatymo 12 straipsnį priskirtą valstybės išperkamai žemei, ir žemę, kurios susigrąžinti turėtoje vietoje pilietis nepageidauja. [...] *Laisvos (neužstatytos) žemės plotuose gražinamų natūra turėtoje vietoje žemės sklypų formavimą ir jų planų rengimą Vyriausybės nustatyta tvarka ir sąlygomis organizuoja ir planus tvirtina savivaldybės administracijos direktorius. [...].“;*

19 straipsnis. Sprendimų dėl nuosavybės teisių atkūrimo apskundimo tvarka

„1. Šio įstatymo 17 straipsnyje nurodytų institucijų sprendimai dėl nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo gali būti apskūsti teismui per 30 dienų nuo šių sprendimų įteikimo piliečiams dienos. [...].“

8. Kiti teisės aktai

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 patvirtintose Prašymų, ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklėse (toliau vadinama – Taisyklės) numatyta:

„25. Prašymai, išskyrus prašymus, į kuriuos, nepažeidžiant asmens, kuris kreipiasi, kitų asmenų ar institucijos interesų, galima atsakyti tą pačią darbo dieną, turi būti išnagrinėjami per 20 darbo dienų nuo prašymo gavimo institucijoje dienos. Administracinės procedūros atliekamos laikantis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 31 straipsnyje nustatytų terminų.

26. Jeigu prašymo nagrinėjimas susijęs su komisijos sudarymu, posėdžio sušaukimu ar kitais atvejais, dėl kurių atsakymo pateikimas asmeniui gali užtrukti ilgiau kaip 20 darbo dienų nuo prašymo ir visų reikiamų dokumentų gavimo institucijoje dienos, institucijos vadovas ar jo įgaliotas asmuo turi teisę pratęsti šį terminą dar iki 20 darbo dienų. Pratęsus Taisyklių 25 punkte nustatytą prašymo nagrinėjimo terminą, institucija per 2 darbo dienas nuo institucijos vadovo ar jo įgalioto asmens tokio sprendimo priėmimo dienos išsiunčia asmeniui pranešimą raštu ir nurodo prašymo nagrinėjimo pratęsimo priežastis.

[...]

35. Atsakymai į prašymus parengiami atsižvelgiant į jo turinį:

35.1. į prašymą suteikti administracinę paslaugą – išduoti dokumentą, jo kopiją, nuorašą ar išrašą, patvirtinantį tam tikrą juridinį faktą, – atsakoma suteikiant prašomą administracinę paslaugą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys;

35.2. į prašymą pateikti institucijos turimą informaciją atsakoma pateikiant prašomą informaciją Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo nustatyta tvarka arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys;

35.3. į prašymą priimti administracinį sprendimą – atsakoma pateikiant atitinkamo priimto dokumento kopiją, išrašą ar nuorašą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys;

35.4. į kitus prašymus – atsakoma laisva forma arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys.

[...]

38. Atsakyme, kuriame nurodomos atsisakymo suteikti prašomą administracinę paslaugą, informaciją, priimti administracinį sprendimą priežastys, arba institucijos siunčiamame pranešime apie asmens prašymo ar skundo nenagrinėjimo priežastis asmuo ar jo atstovas turi būti informuojamas apie tokio atsakymo apskundimo tvarką, nurodant institucijos (-ų), kuriai (-ioms) gali būti paduotas skundas, pavadinimą (-aus) ir adresą (-us), taip pat terminą (-us), per kurį (-iuos) gali būti pateiktas skundas. Persiunčiant prašymą ar skundą nagrinėti kitai kompetentingai institucijai ir informuojant apie tai asmenį ar jo atstovą, pranešime asmeniui nurodyti minėtos apskundimo tvarkos nereikia.“

Tyrimui reikšminga teismų praktika

9. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2004 m. gruodžio 13 d. nutarime byloje Nr. 51/01-26/02-19/03-22/03-26/03-27/03 konstatavo:

„[...] Valstybės tarnyba turi veikti paklusdama tik Konstitucijai ir teisei. Kiekviena valstybės ar savivaldybės institucija, per kurią vykdomos valstybės funkcijos, kiekvienas valstybės tarnautojas turi paisyti teisėtumo reikalavimų. Valstybės tarnautojai turi nepiktnaudžiauti jiems nustatytais galiomis, nepažeisti teisės aktų reikalavimų. [...] Konstitucinis Teismas 2004 m. liepos 1 d. nutarime ir 2004 m. lapkričio 5 d. išvadoje konstatavo, kad Konstitucijoje yra įtvirtintas atsakingo valdymo principas. Valdžios atsakomybė visuomenei – teisinės valstybės principas, kuris įtvirtintas Konstitucijoje nustačius, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms [...].“

10. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2018 m. kovo 20 d. administracinėje byloje Nr. eA-317-624/2018 konstatavo:

„[...] pažymėtina, kad Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnyje numatytais principais yra grindžiamas geras viešasis administravimas (žr. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. balandžio 30 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A492-1978/2012). Tinkamas, atsakingas valdymas, kaip ne kartą akcentuota Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje, yra neatsiejamas nuo gero administravimo reikalavimų (žr. 2015 m. gruodžio 21 d. išplėstinės teisėjų kolegijos sprendimą administracinėje byloje Nr. I-7-552/2015). Atsakingo valdymo (gero administravimo) principas, be kita ko, įtvirtina viešojo administravimo subjekto pareigą imtis aktyvių veiksmų vykdant administracinę procedūrą (žr., pavyzdžiui, 2015 m. liepos 31 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-1547-502/2015). Formaliai ir biurokatiškai vykdomos viešojo administravimo funkcijos nesiderina su gero administravimo principu (žr. 2015 m. birželio 25 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-2150-492/2015). Gero administravimo principas reikalauja, kad valstybės institucijos, priimdamos administracinius sprendimus, veiktų rūpestingai ir atidžiai, taip pat užtikrintų, kad administracinėje procedūroje būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų. Šis principas suponuoja taip pat tai, kad viešojo administravimo subjektas turi pareigą pateikti suinteresuotam asmeniui objektyvią ir teisingą informaciją jį dominančiu klausimu (2015 m. birželio 26 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-2142-624/2015).“

Tyrimo išvados

11. Įvertinus Pareiškėjo skundo turinį, tyrimo metu surinktą informaciją (pažymos 4–6 punktai), teisinį reglamentavimą (pažymos 7–8 punktai), taip pat teismų praktiką (pažymos 9–10 punktai), susijusius su Tarnybos pareigūnų veiksmais (neveikimu), nagrinėjant Pareiškėjo 2019 m. lapkričio 18 d. kreipimąsi, konstatuotina:

11.1. Pareiškėjas kreipėsi į Tarnybą, prašydamas atlikti žemės naudojimo valstybinę kontrolę valstybinės žemės plote, esančiame prie statinių, <...>, įvertinti šių statinių būklę ir pateikti informaciją apie šioje teritorijoje galiojantį teritorijų planavimo dokumentą, kuriuo buvo suprojektuotas žemės sklypas prie nurodytų statinių. Pareiškėjas 2019 m. lapkričio 18 d. kreipimesi nurodė, jog siekia, kad jam būtų atkurtos nuosavybės teisės į jam tenkančią buvusios savininkės B turėtos žemės dalį, bei jog žemės plotas, kuriame yra statiniai, <...>, yra buvusios savininkės B iki 1940 m. žemės nacionalizacijos valdytos „posesijos Nr. <...>“ teritorijoje (pažymos 4.1 punktas). Įvertinus šio kreipimosi turinį jis laikytinas prašymu, atitinkančiu Viešojo administravimo 2 straipsnio 14 punkte pateiktą apibrėžimą: *prašymas – su asmens teisių ar teisėtų interesų pažeidimu nesusijęs asmens kreipimasis į viešojo administravimo subjektą prašant suteikti administracinę paslaugą, priimti administracinį sprendimą arba atlikti kitus teisės aktuose nustatytus veiksmus* (pažymos 7.1 punktas).

11.2. Atsakymas į Pareiškėjo 2019 m. lapkričio 18 d. prašymą buvo įformintas Tarnybos Palangos skyriaus 2019 m. gruodžio 23 d. raštu (pažymos 4.2 punktas).

11.3. Pagal teisinį reglamentavimą, kiekvienam viešojo administravimo subjektui yra nustatyta pareiga priimti prašymus ir juos nagrinėti pagal įgaliojimus (pažymos 8 punktas). Tarnybos veikla ir visais jos veiklos klausimais priimti sprendimai turi būti pagrįsti teisės aktų reikalavimais (pažymos 9, 10 punktai).

11.4. *Dėl Pareiškėjo 2019 m. lapkričio 18 d. prašyme išdėstytų klausimų, nepriskirtų Tarnybos kompetencijai*

Pareiškėjas 2019 m. lapkričio 18 d. prašymu, be kita ko, Tarnybos prašė atlikti statinių, esančių <...>, naudojimo priežiūrą ir pateikti informaciją apie teritorijų planavimo dokumentą, kuriuo buvo suprojektuotas žemės sklypas prie nurodytų statinių. Iš skundo turinio paaiškėjo, kad ši informacija Pareiškėjui reikšminga dėl nuosavybės teisių atkūrimo procedūros vykdymo, kadangi statiniai, <...>, yra buvusios savininkės B iki 1940 m. žemės nacionalizacijos valdytos „posesijos Nr. <...>“ teritorijoje, o Pareiškėjas yra pretendentas atkurti nuosavybės teises į jam tenkančią šios buvusios savininkės valdytos žemės dalį (pažymos 4.1 punktas).

Tarnybos Palangos skyrius 2019 m. gruodžio 23 d. raštu informavo Pareiškėją, kad dalis jo 2019 m. lapkričio 18 d. prašyme išdėstytų klausimų yra priskirtina savivaldybių kompetencijai, nurodė šią informaciją pagrindžiančių teisės aktų nuostatas bei pasiūlė Pareiškėjui „*dėl galiojančio teritorijų planavimo dokumento, planuojamų sprendinių minėtoje teritorijoje, statinių naudojimo ir galbūt nesutvarkytos aplinkos [...] kryptis į Palangos miesto savivaldybės administraciją*“ (pažymos 4.2. punktas).

Viešojo administravimo įstatymo 14 straipsnio 8 dalyje įtvirtinta, kad tuo atveju, „*jeigu viešojo administravimo subjektas pagal kompetenciją negali spręsti prašyme išdėstytų klausimų [...], jis jo nenagrinėja ir ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo ar skundo gavimo dienos persiunčia jį kompetentingam viešojo administravimo subjektui, ir apie tai praneša asmeniui*“ (pažymos 7.2 punktas).

Tarnyba, kaip viešojo administravimo subjektas, yra saistoma gero administravimo principo imperatyvų. Šis principas suponuoja taip pat tai, kad viešojo administravimo subjektas turi pareigą imtis aktyvių veiksmų ir pareigą padėti asmeniui. Formaliai ir biurokratiškai vykdomos viešojo administravimo funkcijos nesiderina su gero administravimo principu (pažymos 10 punktas).

Taigi Tarnyba, gavusi Pareiškėjo 2019 m. lapkričio 18 d. prašymą, turėjo atidžiai įvertinti

jame išdėstytus klausimus ir nustaćiusi, kad dalis šių klausimų (susijusių su statinių naudojimo priežiūra, teritorijų planavimu, nuosavybės teisių atkūrimu į miesto teritorijoje turėtą žemę) nepriskirtina Tarnybos kompetencijai, turėjo imtis aktyvių veiksmų ir persiūsti šį prašymą nagrinėti pagal kompetenciją Palangos miesto savivaldybei. Tačiau Tarnyba nepersiuntė Pareiškėjo 2019 m. lapkričio 18 d. prašymo nagrinėti pagal kompetenciją Palangos miesto savivaldybei, t. y. nesiemė aktyvių veiksmų ir neįvykdė pareigos padėti Pareiškėjui, o pasiūlė pačiam Pareiškėjui kreiptis į šią instituciją.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Pareiškėjo 2019 m. lapkričio 18 d. prašyme išdėstyto klausimo dėl nuosavybės teisių atkūrimo į miesto teritorijoje turėtą žemę procedūros vykdymo nagrinėjimas priskirtinas ne Tarnybos, o savivaldybės kompetencijai (pažymos 7.3 punktas), todėl nurodytas prašymas šio klausimo nagrinėjimui taip pat turėjo būti persiūstas Palangos miesto savivaldybei, tačiau Tarnybos Palangos skyriaus 2019 m. gruodžio 23 d. rašte nėra pateikta jokia informacija apie šio klausimo nagrinėjimą / atsisakymo nagrinėti priežastis.

Remiantis tuo, kas išdėstyta, konstatuotina, kad Tarnybos Palangos skyriaus 2019 m. gruodžio 23 d. rašto dalis, kurioje Pareiškėjui siūloma pačiam kreiptis į Palangos miesto savivaldybę dėl klausimų, priskirtinų šios savivaldybės, o ne Tarnybos kompetencijai, parengta nesilaikant Viešojo administravimo įstatymo 14 straipsnio 8 dalyje įtvirtinto reikalavimo ir gero administravimo principo.

11.5. Dėl Pareiškėjo 2019 m. lapkričio 18 d. kreipimesi suformuluoto prašymo atlikti žemės naudojimo valstybinę kontrolę

Pareiškėjas 2019 m. lapkričio 18 d. prašyme nurodė, kad teritorija, kurioje yra statiniai, <...>, apleista ir nenaudojama, prašė Tarnybos atlikti žemės naudojimo valstybinę kontrolę ir informuoti jį apie šio patikrinimo atlikimo laiką (pažymos 4.1 punktas).

Tarnybos Palangos skyrius 2019 m. gruodžio 23 d. rašte nurodė, kad įtraukė pirmiau nurodytą teritoriją į „*numatomus 2020 m. I ketvirčio žemės naudojimo valstybinės kontrolės planinius patikrinimus*“ bei kad apie šio patikrinimo rezultatus Pareiškėjas bus informuotas atskiru raštu (pažymos 4.2 punktas). Taigi Tarnybos Palangos skyriaus 2019 m. gruodžio 23 d. rašte buvo pateiktas tik tarpinis atsakymas dėl Pareiškėjo prašymo atlikti žemės naudojimo valstybinę kontrolę nagrinėjimo eigos. Šį patikrinimą buvo numatyta atlikti 2020 m. I ketvirtį, t. y. iki 2020 m. kovo 31 d.

Pareiškėjo skundo tyrimo metu buvo nustatyta, kad iki šios Seimo kontrolieriaus pažymos surašymo dienos Pareiškėjui nebuvo pateiktas atsakymas dėl žemės naudojimo valstybinės kontrolės, <...>, atlikimo / pateikti šio patikrinimo rezultatai / pateiktas atsisakymas atlikti žemės naudojimo valstybinę kontrolę, nurodant atsisakymo atlikti šią procedūrą priežastis (pažymos 5.1 punktas).

Taisyklių 25 punkte nustatytas 20 darbo dienų terminas asmenų prašymų išnagrinėjimui, o pagal Taisyklių 26 punkto nuostatas – numatyta teisė pratęsti šį terminą dar 20 darbo dienų tuo atveju, kai prašymo nagrinėjimas susijęs su aplinkybėmis, dėl kurių atsakymo pateikimas asmeniui gali užtrukti (pažymos 8.1 punktas). Tačiau atsakingi Tarnybos pareigūnai Pareiškėjo 2019 m. lapkričio 18 d. prašymo dalies dėl žemės naudojimo valstybinės kontrolės atlikimo, pateikto daugiau nei prieš 5 mėnesius, neišnagrinėjo ir iki šios Seimo kontrolieriaus pažymos surašymo dienos nepateikė Pareiškėjui jokio atsakymo.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. kovo 14 d. Nr. 207 nutarimo „Dėl karantino Lietuvos Respublikos teritorijoje paskelbimo“ 2 punktu visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje buvo paskelbtas karantinas, o pagal šio nutarimo 3.2.1 papunkčio nuostatas, patvirtintą karantino režimą valstybės ir savivaldybių institucijoms, įstaigoms, valstybės ir savivaldybių valdomoms įmonėms pavesta darbą organizuoti ir klientus aptarnauti nuotoliniu būdu, išskyrus atvejus, kai būtina atitinkamas funkcijas (darbus) atlikti darbo vietoje.

Pagal Tarnybos interneto tinklalapyje paskelbtą informaciją nustatyta, kad karantino metu pareiškėjų prašymai šioje institucijoje yra priimami ir didžioji dalis paslaugų teikiama elektroniniu būdu, tačiau darbai, kurie reikalauja aktyvaus piliečių, kitų asmenų tiesioginio dalyvavimo procese,

tarp jų – žemės naudojimo valstybinė kontrolė, yra laikinai sustabdyti (pažymos 6 punktas).

Seimo kontrolierius atkreipia dėmesį į tai, kad, nors dėl Lietuvos Respublikoje paskelbto karantino Tarnyboje yra laikinai sustabdyti žemės naudojimo valstybinės kontrolės atlikimo darbai, darbas Tarnyboje yra organizuojamas nuotoliniu būdu, t. y. Tarnyba, vadovaujantis teisės aktu, reglamentuojančių pareiškėjų kreipimusi ir jų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose, nuostatomis, tebeturi pareigą informuoti pareiškėjus apie jų prašymų nagrinėjimo eigą, šių prašymų nagrinėjimo terminų pratęsimą, nurodant priežastis, dėl kurių prašymų nagrinėjimas yra pratęsiamas / darbai nėra atlikti ir / arba šiuo metu negali būti atliekami.

Remiantis tuo, kas išdėstyta, Seimo kontrolierius konstatuoja, jog Tarnybos pareigūnų neveikimas, kai Pareiškėjo 2019 m. lapkričio 18 d. prašymo dalis dėl žemės naudojimo valstybinės kontrolės atlikimo nėra išnagrinėta, turi Seimo kontrolierių įstatyme apibrėžtų biurokratizmo požymių (pažymos 7.1 papunktis), todėl konstatuotinas teisės į gerą viešąjį administravimą pažeidimo atvejis.

12. Atsižvelgiant į tai, kad atsakymas į Pareiškėjo 2019 m. lapkričio 18 d. kreipimėsi išdėstytą prašymą atlikti žemės naudojimo valstybinę kontrolę iki šios Seimo kontrolieriaus pažymos surašymo dienos Pareiškėjui nebuvo pateiktas, į tai, kad šio prašymo dalis dėl klausimų, nepriskirtinų Tarnybos kompetencijai, nebuvo persiūsta nagrinėti Palangos miesto savivaldybei pažeidžiant Viešojo administravimo įstatymo 14 straipsnio 8 dalį, konstatuotina, kad nagrinėjamu atveju buvo pažeista Pareiškėjo teisė į gerą viešąjį administravimą (pažymos 7.1, 9 ir 10 punktai), todėl, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, X skundas pripažintinas pagrįstu.

13. Pareiškėjo skundo Seimo kontrolierių įstaigoje tyrimo metu buvo nustatyta, kad Tarnybos 2020 m. kovo 26 d. sprendimu Pareiškėjui buvo atkurtos nuosavybės teisės į jam tenkančią buvusios savininkės B turėtos žemės dalį atlyginant pinigais (pažymos 5.2 punktas). Vadovaujantis Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 19 straipsnio 1 dalimi, „*sprendimai dėl nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo gali būti apskūsti teismui per 30 dienų nuo šių sprendimų įteikimo piliečiams dienos*“ (pažymos 7.3 punktas).

Seimo kontrolierius atkreipia Pareiškėjo dėmesį į tai, kad tuo atveju, jeigu jis nesutinka su Tarnybos priimtu 2020 m. kovo 26 d. sprendimu, turi teisę jį apskūsti teismine tvarka.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

14. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalimi, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia:

X skundą dėl Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos pareigūnų galimai netinkamų veiksmų (neveikimo), nagrinėjant jo kreipimąsi, pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

15. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14, ir 17 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius **Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriui** rekomenduoja:

15.1. įpareigoti atsakingus Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos tarnautojus (darbuotojus) nedelsiant išnagrinėti Pareiškėjo 2019 m. lapkričio 18 d. prašymo dalį dėl žemės naudojimo valstybinės kontrolės atlikimo ir pateikti atsakymą;

15.2. užtikrinti, kad ateityje Nacionalinėje žemės tarnyboje prie Žemės ūkio ministerijos panašūs atvejai nepasikartotų, o nagrinėjant pareiškėjų kreipimusis būtų laikomasi teisės aktų nustatytos tvarkos ir terminų.

Primename, kad Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, jog informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių buvo imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Apie rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus prašytume informuoti **Pareiškėją ir Seimo kontrolierių** (Seimo kontrolieriui pateikti **informaciją pagrindžiančius dokumentus**).

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas